SOSYAL BİLGİLER

7. SINIF

YAZILIYA HAZIRLIK

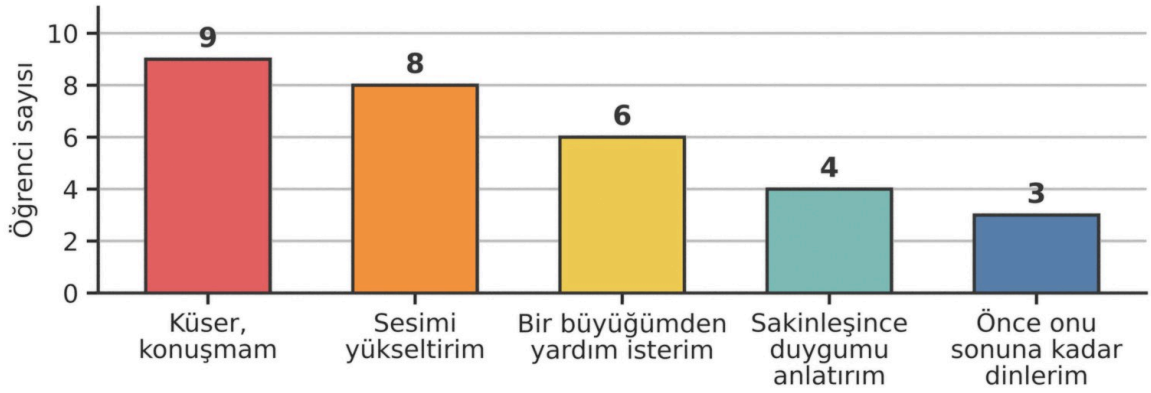
1. DÖNEM - 1. ORTAK YAZILI · SENARYO 5 · 2. SÜRÜM

TYMM 2026-2027

Hazırlayan: **Murat Altun**

Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır.

1. 7/F sınıfının öğrenci temsilcileri, sınıftaki 30 öğrenciye “Bir arkadaşınızla anlaşmazlık yaşadığınızda çoğunlukla ne yaparsınız?” diye sormuştur. Her öğrenci bir seçenek işaretlemiştir. (Veriler kurgusaldır.)

Temsilcilerin iletişimle ilgili hazırladığı notlar şunlardır:

- **Bora:** Farklılıklara saygı, insanların düşünce, inanç ve yaşam biçimlerine ön yargısız yaklaşmayı gerektirir.
- **Asya:** Beden dilinde yüzdeki ifadelere jest; el, kol ve baş hareketlerine mimik denir.
- **Yiğit:** Etkin dinleyen kişi, konuşanın sözlerinin yanında duygu ve düşüncelerine de dikkat eder.

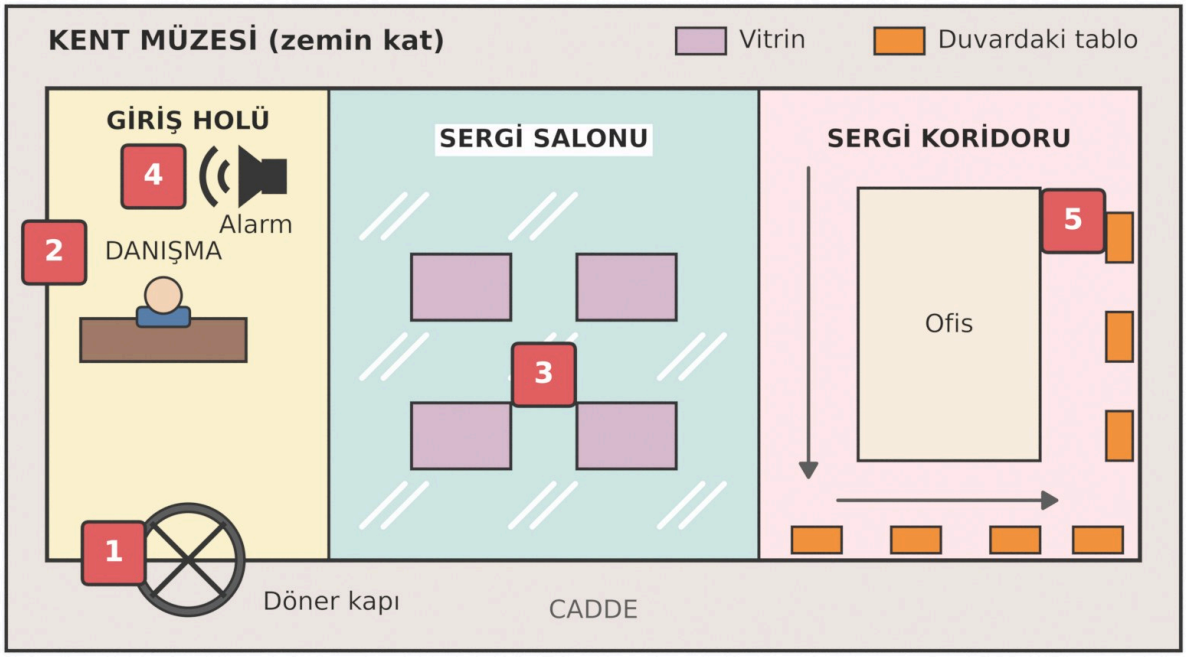
1.1. Grafikte en çok işaretlenen iki davranışı yazınız ve bu davranışların anlaşmazlığın çözülmesini nasıl zorlaştırdığını açıklayınız. (4 puan)

1.2. Notlardan hangisinin hatalı olduğunu belirleyiniz ve bu notu doğru biçimde yazınız. (4 puan)

1.3. Anlaşmazlıkların en çok hangi durumlarda başladığını öğrenmek için ankete eklenebilecek bir soru yazınız. (3 puan)

1.4. Grafikte en az işaretlenen iki davranış sınıfta yaygınlaşırsa sınıf ortamının nasıl değişeceğine ilişkin bir çıkarım yazınız. (4 puan)

2. İlçe belediyesi, yakında açılacak Kent Müzesinin herkes için uygun olup olmadığını öğrenmek amacıyla ortaokul öğrencilerinden görüş istemiştir. İşitme yetersizliği olan ve Türk İşaret Dili kullanan Umut ile bedensel yetersizliği olan ve koltuk değneğiyle yürüyen Nisa, sınıf arkadaşlarıyla birlikte müzeyi açılıştan önce dolaşmıştır. Öğrenciler, karşılaştıkları sorunları müzenin krokisi üzerinde numaralandırmıştır.

No	Öğrencilerin tespiti
1	Müzenin girişinde yalnızca ağır bir döner kapı vardır.
2	Danışmadaki görevli yalnızca sözlü bilgi vermektedir; yazılı bilgi ekranı yoktur.
3	Sergi salonunun zemini cilalı ve kaygandır.
4	Acil durum alarmı yalnızca sesli uyarı vermektedir.
5	Uzun sergi koridorunda oturup dinlenilecek bir yer yoktur.

2.1. Tablodaki sorunlardan Umut'un ve Nisa'nın müzeyi diğer ziyaretçilerle eşit şekilde gezmesini zorlaştıran birer sorunu, numarasıyla birlikte yazınız. (4 puan)

2.2. Seçtiğiniz iki sorunun her biri için müzede uygulanabilecek bir çözüm önerisi geliştiriniz. (6 puan)

2.3. Önerdiğiniz düzenlemelerden birinin müzeye gelen başka ziyaretçilere nasıl yarar sağlayacağını bir örnekle açıklayınız. Fırsat eşitliğinin toplumsal yaşama katkısını yazınız. (5 puan)

3. Okulunuz mayıs ayında, zemini kum ve çakılla kaplı okul bahçesinde "Geleneksel Çocuk Oyunları Şenliği" düzenleyecektir. Şenlikte yakar top, çuval yarışı, ip atlama ve mendil kapmaca oynanacak; oyunlar düdükle başlayacak, sonuçlar hoparlörden duyurulacaktır.

Şenliğe katılacaklar arasında az gören bir öğrenci, otizm spektrum bozukluğu olan, yüksek sesten ve kalabalıktan rahatsız olan bir öğrenci ile tekerlekli sandalye kullanan bir öğrenci vardır. Öğrenci meclisi, herkesin şenliğe eşit şekilde katılabilmesi için sizden bir proje istemiştir.

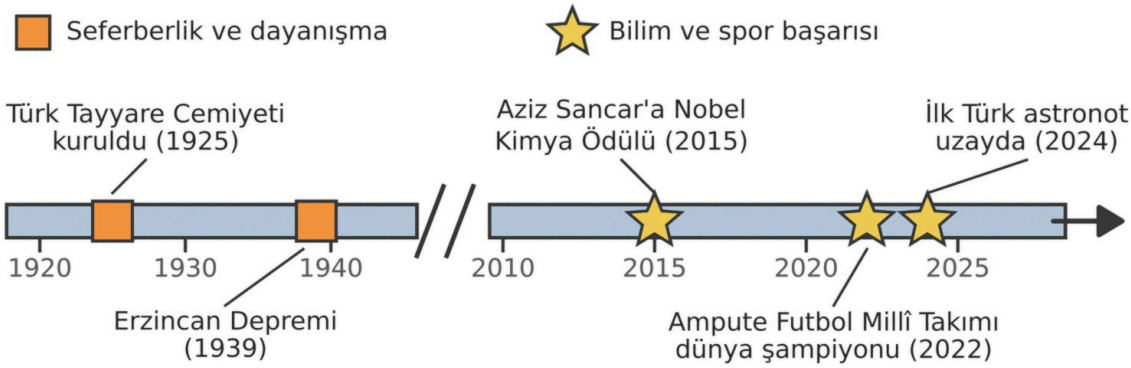
3.1. Bu öğrencilerin şenlikte karşılaşabileceği iki güçlüğü yazınız. (4 puan)

3.2. Bütün öğrencilerin şenliğe eşit şekilde katılmasını sağlayacak özgün bir proje tasarlayınız. Projenizi aşağıdaki başlıklara göre yazınız. (8 puan)

- Proje adı
- Projeyle neyi amaçlıyorsunuz?
- Projeden kimler yararlanacak?
- Neler yapılacak? (En az iki uygulama adımı yazınız.)

3.3. Projenizin okulun sonraki etkinliklerinde de uygulanması için bir öneri yazınız. (3 puan)

4. Aşağıdaki zaman şeridinde bütün milleti ilgilendiren bazı gelişmeler, tabloda ise bunlardan üçü karşısında Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışlara örnekler verilmiştir.

Gelişme	Türk toplumunun gösterdiği tutum ve davranışlardan örnekler
Türk Tayyare Cemiyetinin kurulması (1925)	Hava gücünü artırmak için kurulan cemiyete her kesimden insan bağış yaptı, kurban derisi bağışladı. Alınan uçaklara bağış toplayan şehir ve ilçelerin adları verildi.
Ampute Futbol Millî Takımı'nın dünya şampiyonluğu (2022)	İstanbul'daki finali stadyumda binlerce kişi izledi. Takım ilk kez dünya şampiyonu olunca ülkenin her köşesinden kutlama mesajları paylaşıldı.
İlk Türk astronotun uzay yolculuğu (2024)	Fırlatma gece yarısı yapıldığı hâlde milyonlarca kişi bu anı canlı izledi. Uzayda yapılan deneyler merakla takip edildi.

tayyare: uçak · *ampute futbol:* kol ya da bacak kaybı yaşamış sporcuların oynadığı futbol

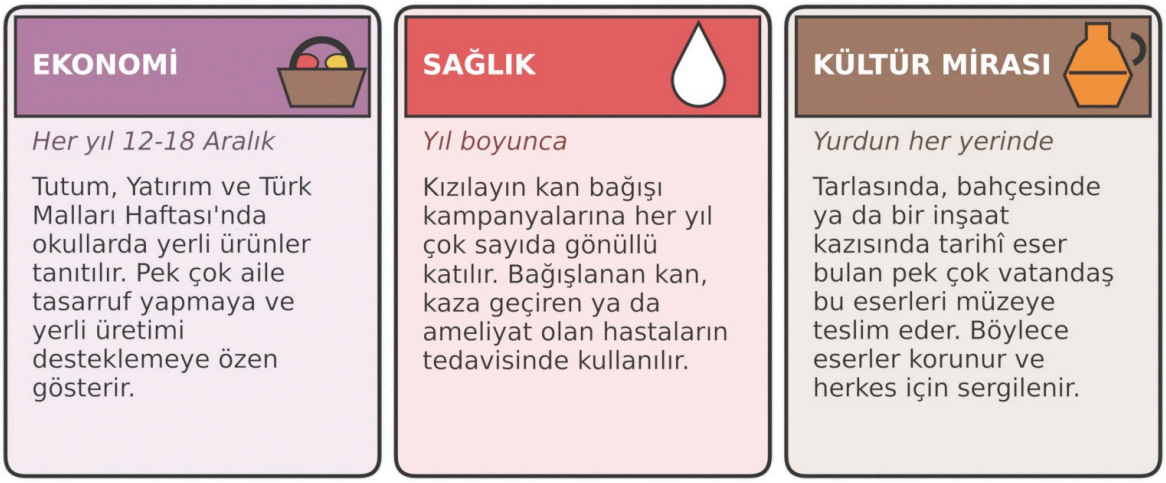
4.1. Tablodaki üç gelişmede toplumun gösterdiği tutum ve davranışların ortak yönünü, tablodan örnek vererek yazınız. (5 puan)

4.2. Tayyare Cemiyetinin kurulması ile ampute futbol şampiyonluğu karşısında toplumun gösterdiği tutum ve davranışları karşılaştırarak bir farkı yazınız. (5 puan)

4.3. Gelecekte ülkemizi ilgilendirebilecek bir millî mesele seçiniz (ör. büyük bir sel felaketi, ülkemizde yapılacak uluslararası bir spor organizasyonu). Türk toplumunun bu mesele karşısında gösterebileceği iki tutum ve davranışa ilişkin önermede bulununuz. (6 puan)

4.4. Bu tür tutum ve davranışların toplumsal birlikteliğe etkisini değerlendiriniz. (4 puan)

5. Vatanseverlik yalnızca savaşta değil, barış zamanında da vatandaşlık sorumluluklarını yerine getirerek gösterilir. Aşağıdaki kartlarda toplumumuzun barış zamanında ekonomi, sağlık ve kültür mirası alanlarında gösterdiği bazı davranışlar anlatılmıştır.

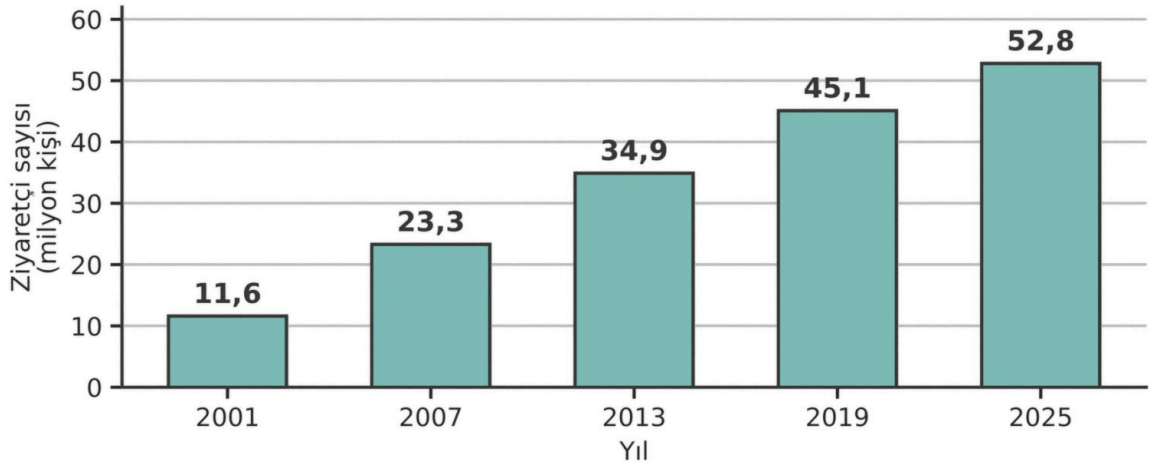

5.1. Kartlardaki tutum ve davranışların vatan sevgisiyle ilişkisini açıklayınız. (5 puan)

5.2. EKONOMİ kartındaki davranışlar ile SAĞLIK kartındaki davranışı karşılaştırınız. Aralarındaki bir benzerliği ve bir farklılığı yazınız. (6 puan)

5.3. Yaşadığınız çevrede ekonomi, sağlık ya da kültür mirası alanlarından biriyle ilgili ortaya çıkabilecek bir sorun belirleyiniz. Bu sorun karşısında sizin ve çevrenizdeki insanların gösterebileceği bir tutum ve davranışı yazınız. (4 puan)

6. Doruk, küreselleşmeyle ilgili ödevi için önce Kültür ve Turizm Bakanlığının verilerini incelemiş, ardından Akdeniz kıyısındaki bir köyde pansiyon işleten dayısıyla söyleşi yapmıştır.

Kaynak: T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, sınır istatistikleri. Grafikte altı yılda bir seçilen yıllar gösterilmiştir; aradaki bazı yıllarda (ör. 2020'de salgın nedeniyle) geçici düşüşler olmuştur.

> ***Dayı:*** *Ben senin yaşındayken köyümüzün geçim kaynağı seracılık ve balıkçılıktı. Köye yılda birkaç yabancı gezgin gelirdi; onlar da günlerce otobüs değiştirerek gelirdi. Şimdi Almanya'dan, Polonya'dan, Rusya'dan gelen misafirlerimiz uçakla birkaç saatte buraya ulaşıyor. Evlerin çoğu pansiyon oldu, gençlerimiz otellerde ve tur şirketlerinde çalışıyor. Rezervasyonları dünyanın her yerinden internetten alıyorum. Ama köyün taş evlerinin çoğu yıkıldı, yerlerine birbirine benzeyen beton binalar yapıldı; köyümüz eski görünümünü kaybetti.*

(Bu metin soru için hazırlanmıştır.)

6.1. Grafiğe göre Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısının 2001-2025 yılları arasında nasıl değiştiğini verileri kullanarak açıklayınız. (4 puan)

6.2. Dayının anlattıklarından yararlanarak küreselleşmenin köyde ulaşım ve geçim kaynakları alanlarında meydana getirdiği değişimi, geçmiş ile bugünü karşılaştırarak açıklayınız. (6 puan)

6.3. Dayının anlattıkları dışında, yabancı ziyaretçi sayısının artmasıyla ortaya çıkan bir değişime örnek veriniz ve bu örneğin toplum hayatını nasıl etkilediğini açıklayınız. (5 puan)

6.4. Dayı, küreselleşmenin köye olumsuz bir etkisinden de söz etmektedir. Bu etkiyi belirleyiniz ve etkiyi azaltmak için bir öneri yazınız. (5 puan)

ÖĞRENME ÇIKTILARI VE BECERİLER

SORU NO	ÖĞRENME ÇIKTISI	BECERİLER
1	SB.7.1.1. Dâhil olduğu gruplarda ve sosyal hayatta etkili iletişimin önemini sorgulayabilme	SBAB5. Sosyal Katılım (KB2.8. Sorgulama), SDB2.1. İletişim
2	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
3	SB.7.1.2. Özel gereksinimli bireyler için fırsat eşitliğini sürdürmeye yönelik fikir üretebilme	SBAB5. Sosyal Katılım (SBAB5.3. Fikir Üretme), SDB2.3. Sosyal Farkındalık
4	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
5	SB.7.1.3. Türk toplumunun millî meseleler karşısında gösterdiği tutum ve davranışlara ilişkin çıkarım yapabilme	KB2.10. Çıkarım Yapma, KB2.7. Karşılaştırma
6	SB.7.2.1. Küreselleşmenin insan ve toplum hayatında meydana getirdiği değişimi yorumlayabilme	KB2.14. Yorumlama

PUANLAMA TABLOSU						
1	**2**	**3**	**4**	**5**	**6**	**TOPLAM**
15	*15*	*15*	*20*	*15*	*20*	***100***

Bu sınav, 2026-2027 eğitim öğretim yılı 1. dönem konu-soru dağılım tablosundaki 1. ortak yazılı **Senaryo 5** dağılımına göre, Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli 7. sınıf öğretim programı esas alınarak hazırlanmıştır. Bu kâğıt, aynı senaryonun 2. sürümüdür: öğrenme çıktıları, soru sayısı ve puanlar 1. sürümle aynı, sorular farklıdır. Hazırlayan: Murat Altun. Bu sorular Claude tarafından hazırlanmıştır. Millî Eğitim Bakanlığının resmî yayını değildir; görseller Blender ile oluşturulmuştur.

ÇÖZÜMLER

1. Doğru cevap:

- 1.1 **(4 puan)**: En çok işaretlenen iki davranışı yazma **(2 puan)**: küsüp konuşmamak (9 öğrenci) ve sesini yükseltmek (8 öğrenci). Bu davranışların çözümü nasıl zorlaştırdığını açıklama **(2 puan)**: küsen kişiler konuşmadığı için sorun konuşularak çözülemez, yanlış anlaşılmalar sürer; ses yükseltildiğinde karşıdaki kişi kendini saldırı altında hisseder, tartışma büyür ve taraflar birbirini dinleyemez.
- 1.2 **(4 puan)**: Hatalı notun Asya'nın notu olduğunu belirleme **(2 puan)**. Notu doğru biçimde yazma **(2 puan)**: “Beden dilinde yüzdeki ifadelere mimik; el, kol ve baş hareketlerine jest denir.”
- 1.3 **(3 puan)**: Anlaşmazlıkların başladığı durumları öğrenmeye yönelik, açık ve anlaşılır bir soru 3 puan (ör. “Anlaşmazlıklar en çok hangi durumda başlıyor: oyunda, grup çalışmasında, mesajlaşırken?”, “Son anlaşmazlığınız neden çıkmıştı?”). İletişimle ilgili ama amaca uymayan ya da belirsiz sorular (ör. “İletişim önemli midir?”) 1 puan.
- 1.4 **(4 puan)**: En az işaretlenen davranışların “sakinleşince duygusunu anlatmak” ve “önce karşısındakini sonuna kadar dinlemek” olduğunu dikkate alarak bu davranışlar yaygınlaşırsa anlaşmazlıkların konuşularak daha kısa sürede çözüleceğini, küslüklerin ve kırgınlıkların azalacağını, öğrencilerin birbirine güveninin ve dostluğun artacağını gerekçesiyle belirten çıkarım 4 puan. Gerekçesiz ya da tek yönlü çıkarım (ör. “Sınıf daha iyi olur.”) 2 puan.

Örnek doğru cevap:

1.1. En çok işaretlenen davranışlar küsüp konuşmamak ve sesini yükseltmektir. Küsen arkadaşlar konuşmadığı için sorunu çözemez, kırgınlık uzun sürer. Sesini yükselten kişi ise karşısındakini kızdırır; tartışma büyür ve kimse kimseyi dinlemez.

1.2. Asya'nın notu hatalıdır. Doğrusu: “Beden dilinde yüzdeki ifadelere mimik; el, kol ve baş hareketlerine jest denir.”

1.3. “Arkadaşınızla yaşadığınız anlaşmazlıklar en çok nerede ve hangi konuda başlıyor?”

1.4. Öğrenciler sakinleştikten sonra duygularını anlatır ve önce karşısındakini sonuna kadar dinlerse anlaşmazlıklar kısa sürede konuşularak çözülür. Küslükler azalır, öğrenciler birbirine güvenir; sınıfta dostluk ve huzur artar.

Yanlış cevap: En çok işaretlenen davranışları “büyüğünden yardım istemek ve dinlemek” olarak yazmak; Bora'nın ya da Yiğit'in notunu hatalı saymak; ankete anlaşmazlıklarla ilgisi olmayan bir soru (ör. “En sevdiğiniz oyun hangisi?”) eklemek; en az işaretlenen davranışlar yerine en çok işaretlenenler üzerinden çıkarım yapmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

2. Doğru cevap:

- 2.1 **(4 puan)**: Umut için 2 ya da 4 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**. Nisa için 1, 3 ya da 5 numaralı sorunlardan birini yazma **(2 puan)**.
- 2.2 **(6 puan)**: Her sorun için soruna uygun ve uygulanabilir bir çözüm önerisi 3 puan (3 + 3). Örnekler: 1 numara için döner kapının yanına geniş, kendiliğinden açılan bir kapı konması; 2 numara için danışmaya yazılı bilgi ekranı ya da bilgi kartları konması, görevlilere Türk İşaret Dili eğitimi verilmesi, görüntülü işaret dili desteği sağlanması; 3 numara için zemine kaymayı önleyen bir kaplama ya da halı döşenmesi; 4 numara için alarm sistemine ışıklı (yanıp sönen) uyarı eklenmesi; 5 numara için koridora aralıklarla bank ya da sandalye konması. Belirsiz öneriler (ör. “Müze düzeltilsin.”) 1 puan.
- 2.3 **(5 puan)**: Düzenlemenin başka ziyaretçilere yararına uygun bir örnek verme **(2 puan)**: bankların yaşlı ziyaretçilere ve küçük çocuklu ailelere dinlenme imkânı vermesi; kendiliğinden açılan kapının bebek arabasıyla gelenlere kolaylık sağlaması; ışıklı alarmın kulaklıkla rehber dinleyen ziyaretçileri de uyarması; yazılı bilgi ekranının Türkçeyi az bilen yabancı ziyaretçilere yardımcı olması; kaymayan zeminin herkesi düşmekten koruması gibi. Fırsat eşitliğinin toplumsal yaşama katkısını yazma **(3 puan)**: herkesin kültür, sanat ve sosyal yaşamdan eşit şekilde yararlanması; özel gereksinimli bireylerin toplumsal hayata etkin ve bağımsız katılması, kendini değerli hissetmesi; toplumda adalet, empati ve huzurun güçlenmesi.

Örnek doğru cevap:

2.1. Umut için 4 numaralı sorun: Acil durum alarmı yalnızca sesli uyarı vermektedir. Nisa için 3 numaralı sorun: Sergi salonunun zemini cilalı ve kaygandır.

2.2. Alarm sistemine yanıp sönen ışıklı bir uyarı eklenmelidir; böylece Umut tehlikeli bir durumu görerek fark edebilir. Sergi salonunun zemini kaymayı önleyen bir malzemeyle kaplanmalıdır.

2.3. Kaymayan zemin, yaşlı ziyaretçilerin ve koşturan küçük çocukların düşmesini de önler. Fırsat eşitliği sağlandığında herkes müzeler gibi kültür alanlarından eşit şekilde yararlanır. Özel gereksinimli bireyler toplumsal yaşama daha etkin katılır ve kendini değerli hisseder. Böylece toplumda adalet ve huzur güçlenir.

Yanlış cevap: Umut için 3 numaralı sorunu, Nisa için 4 numaralı sorunu yazmak; “Umut ve Nisa müzeyi internetten gezsin, düzenleme gerekmez.” gibi fırsat eşitliğine aykırı öneriler; soruna uygun olmayan çözümler (ör. alarm sorunu için rampa yapılması) puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

3. Doğru cevap:

- 3.1 **(4 puan)**: Metindeki öğrencilere uygun her güçlük 2 puan (2 + 2). Örnekler: az gören öğrencinin hızla gelen topu ya da yerdeki mendili görememesi, oyun alanının sınırlarını ayırt edememesi; otizm spektrum bozukluğu olan öğrencinin düdük ve hoparlör seslerinden ve kalabalıktan rahatsız olup oyunlara katılamaması; tekerlekli sandalye kullanan öğrencinin kumlu ve çakıllı zeminde ilerleyememesi, çuval yarışı ve ip atlama gibi oyunlara aynı şekilde katılamaması.
- 3.2 **(8 puan)**: Proje adının konuya uygun yazılması **(1 puan)**. Amacın fırsat eşitliğiyle ilişkilendirilerek yazılması, yani bütün öğrencilerin şenliğe eşit şekilde katılmasının hedeflenmesi **(2 puan)**. Yararlanacak kişilerin doğru belirlenmesi **(1 puan)**. Öğrencilerin ihtiyaçlarına uygun ve uygulanabilir en az iki uygulama adımı; her adım 2 puan **(4 puan)**. Uygun adımlara örnekler: içinde zil bulunan sesli toplar ve parlak renkli işaretler kullanılması, az gören öğrenciye bir oyun arkadaşının eşlik etmesi; düdük yerine renkli kartlarla ya da el işaretiyle başlama yapılması, hoparlörün sesinin kısılması, sessiz bir dinlenme köşesi hazırlanması, oyun kurallarının önceden resimli kartlarla anlatılması; oyunların sert ve düz bir zemine taşınması, oturarak ya da tekerlekli sandalyeyle oynanabilen oyunlar eklenmesi, oyun kurallarının herkesin katılabileceği biçimde uyarlanması.
- 3.3 **(3 puan)**: Projenin kalıcı hâle gelmesini sağlayan uygun bir öneri 3 puan. Örnekler: okulda her etkinlikten önce kullanılacak bir "herkes için etkinlik" kontrol listesi hazırlanması; projede görev alan öğrencilerden kalıcı bir ekip kurulması; sesli toplar, renkli kartlar gibi malzemelerin okulda saklanıp beden eğitimi derslerinde de kullanılması; okul bahçesinde sert zeminli bir oyun alanı yapılması için okul idaresine başvurulması. Gerekçesiz, genel öneriler (ör. "Proje her yıl yapılsın.") 1 puan.

Örnek doğru cevap:

3.1. Az gören öğrenci hızla gelen topu göremeyebilir. Tekerlekli sandalye kullanan öğrenci ise kumlu ve çakıllı zeminde ilerleyemez.

3.2.

- Proje adı: Oyun Herkesin
- Projeyle neyi amaçlıyorsunuz?: Özel gereksinimli öğrencilerin de şenlikteki oyunlara diğer arkadaşlarıyla eşit şekilde katılmasını sağlamak.
- Projeden kimler yararlanacak?: Az gören öğrenci, otizm spektrum bozukluğu olan öğrenci, tekerlekli sandalye kullanan öğrenci ve şenliğe katılan bütün öğrenciler.
- Neler yapılacak?: (1) Oyunları kumlu alan yerine okulun sert ve düz zeminli basketbol sahasına taşırız. (2) Düdük yerine renkli kartla başlama işareti veririz ve sessiz bir dinlenme köşesi hazırlarız. (3) Yakar topta içinde zil olan sesli bir top kullanırız.

3.3. Projede görev alan öğrencilerle bir "Herkes İçin Etkinlik Ekibi" kurulabilir. Bu ekip, okulda yapılacak her etkinlikten önce bütün öğrencilerin katılabilmesi için gereken düzenlemeleri kontrol edebilir.

Yanlış cevap: Öğrencilerin karşılaşabileceği güçlükler yerine şenlikle ilgisiz sorunlar (ör. "Yağmur yağabilir.") yazmak; özel gereksinimli öğrencilerin şenliğe katılmayıp yalnızca izlemesini ya da o gün okula gelmemesini önermek; uygulanamayacak ya da öğrencilerin ihtiyaçlarıyla ilgisi olmayan adımlar yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

4. Doğru cevap:

- 4.1 **(5 puan)**: Üç gelişmede de toplumun ülkesini ilgilendiren bir konuyu sahiplendiğini; ortak bir amaç ya da başarı etrafında birleştiğini; destek, dayanışma, gurur ve millî aidiyet duygusuyla hareket ettiğini tablodaki örneklere dayanarak belirten cevap 5 puan (ör. bağış yapılması, finalin binlerce kişi tarafından izlenmesi, fırlatmanın milyonlarca kişi tarafından canlı izlenmesi). Örnek vermeden yalnızca "birlik" ya da "sahiplenme" gibi tek kelime yazan cevap 2 puan.
- 4.2 **(5 puan)**: İki gelişmeyi de anarak doğru bir fark yazma 5 puan. Örnekler: Tayyare Cemiyetinde toplum, ülkenin bir ihtiyacını (hava gücünü) karşılamak için bağış yaparak maddi fedakârlıkta bulunmuştur; ampute futbol şampiyonluğunda ise toplum, kazanılmış bir başarıyı izleyerek, kutlayarak ve sevincini paylaşarak manevi destek vermiştir. Ya da 1925'te destek bağış kampanyalarıyla verilirken 2022'de televizyon, genel ağ ve sosyal medya aracılığıyla anında kutlama mesajları paylaşılmıştır. Yalnızca bir gelişmeyi anlatıp karşılaştırma yapmayan cevap 2 puan. Toplumun davranışlarını karşılaştırmadan yalnız zaman şeridindeki gösterge adlarını yazan cevap (ör. "Biri seferberlik ve dayanışma, öteki bilim ve spor başarısıdır.") da 2 puan.
- 4.3 **(6 puan)**: Seçilen millî meseleye uygun, önerme biçiminde yazılmış iki tutum ve davranış; her biri 3 puan (3 + 3). Örnekler: Büyük bir sel felaketi yaşanırsa toplum bölgeye yardım malzemesi gönderir, gönüllüler temizlik çalışmalarına katılır, evleri zarar görenlere kapısını açar. Ülkemizde uluslararası bir spor organizasyonu yapılırsa toplum misafir sporculara ve seyircilere konukseverlik gösterir, gönüllü olarak görev alır, millî sporcuları tribünlerde destekler. Öğrencinin seçtiği başka uygun millî meseleler (ör. yerli bir aşının geliştirilmesi) de kabul edilir. Seçilen meseleyle ilgisiz davranışlar puan almaz.
- 4.4 **(4 puan)**: Bu tutum ve davranışların toplumda birlik ve beraberlik duygusunu güçlendirdiğini, insanların ortak bir amaç için bir araya gelmesini sağladığını, millî aidiyet ve gurur duygusunu pekiştirdiğini, insanların birbirine güvenini artırdığını ve gelecek kuşaklara örnek olduğunu belirten iki yönlü değerlendirme 4 puan; tek yönlü değerlendirme 2 puan.

Örnek doğru cevap:

4.1. Üç gelişmede de Türk toplumu ülkesini ilgilendiren konuyu sahiplenmiştir. İnsanlar 1925'te uçak alınması için bağış yapmış, 2022'de şampiyonluk maçını izleyip kutlamış, 2024'te de fırlatmayı gece yarısı canlı izlemiştir. Toplum, ortak bir amaç ve başarı etrafında birleşmiştir.

4.2. Tayyare Cemiyeti kurulduğunda insanlar ülkenin hava gücü ihtiyacını karşılamak için bağış yaparak maddi fedakârlıkta bulunmuştur. Ampute futbol şampiyonluğunda ise toplum, kazanılan başarıyı izleyip kutlayarak manevi destek vermiş ve sevincini paylaşmıştır.

4.3. Ülkemizde uluslararası bir spor organizasyonu yapılmasını seçtim. Böyle bir organizasyon yapılırsa toplum, şehrine gelen sporculara ve seyircilere konukseverlik gösterir. Ayrıca gençler gönüllü olarak organizasyonda görev alır.

4.4. Bu tür tutum ve davranışlar insanların kendini aynı milletin parçası olarak hissetmesini sağlar. Birlikte üzülen ve birlikte sevinen insanlar birbirine daha çok güvenir. Böylece birlik ve beraberlik güçlenir, toplum gelecekteki sorunları da birlikte aşar.

Yanlış cevap: Ortak yönü "Hepsi İstanbul'da olmuştur." ya da "Hepsi spor olayıdır." diye yazmak; iki gelişme arasındaki farkı yalnızca tarih farkıyla açıklamak (ör. "Biri 1925'te, öteki 2022'de olmuştur."); seçilen meseleyle ilgisiz önermeler yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

5. Doğru cevap:

- 5.1 **(5 puan)**: En az iki karttaki tutum ve davranışı vatan sevgisiyle ilişkilendirerek açıklama 5 puan. Örnekler: tasarruf yapılmasının ve yerli üretimin desteklenmesinin ülke ekonomisini güçlendirmesi, ülkenin kalkınmasına ve ekonomik bağımsızlığına katkı sağlaması; kan bağışının hastaların hayatını kurtarması, vatandaşların birbirine sahip çıkması; tarihî eserlerin müzeye teslim edilmesinin milletin ortak geçmişini ve kültür mirasını koruması, bu mirası gelecek kuşaklara aktarması. Bu davranışlar ülkenin bugününe ve geleceğine sahip çıkmak anlamına geldiği için vatan sevgisinin göstergesidir. Yalnızca bir karttaki davranışı ilişkilendiren cevap 3 puan; davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden sıralayan cevap 2 puan.
- 5.2 **(6 puan)**: Benzerlik **(3 puan)**: her iki kartta da insanların gönüllü olarak, toplumun ortak yararı için hareket etmesi; vatandaşlık sorumluluğunu yerine getirmesi; ikisinin de vatan sevgisinin barış zamanındaki göstergesi olması. Farklılık **(3 puan)**: EKONOMİ kartındaki davranışlar ülkenin ekonomisine ve kalkınmasına, SAĞLIK kartındaki davranış ise doğrudan insanların sağlığına ve hayatına katkı sağlar; ya da kartlara göre okullarda yerli ürünlerin tanıtılması her yıl belirli bir haftada (12-18 Aralık) yapılırken kan bağışı kampanyaları yıl boyunca sürer; ya da birinde para ve ürün tercihleri, ötekinde kişinin kendi kanı paylaşılır. Biri yeterlidir.
- 5.3 **(4 puan)**: Çevreye ve seçilen alana uygun bir sorun belirleme **(2 puan)**: evde ve okulda elektrik, su ya da ekmek israfı; hastanelerde kan ihtiyacının artması; mahalledeki tarihî bir yapının duvarlarına yazı yazılması, bakımsız kalması gibi. Bu soruna uygun, uygulanabilir bir tutum ve davranış yazma **(2 puan)**: israf etmemek, tasarruf yapmak; ailesini ve çevresindeki yetişkinleri kan bağışına teşvik etmek, okulda bilgilendirme afişi hazırlamak; tarihî yapılara zarar vermemek, zarar verenleri uyarmak, durumu belediyeye ya da müzeye bildirmek gibi.

Örnek doğru cevap:

5.1. Tasarruf yapan ve yerli ürünleri tercih eden aileler ülkemizin ekonomisini güçlendirir. Kan bağışı yapan gönüllüler, hiç tanımadıkları vatandaşlarının hayatını kurtarır. Bulduğu tarihî eseri müzeye teslim eden vatandaş, milletimizin ortak geçmişini korur. Bu davranışların hepsi ülkemizin bugününe ve geleceğine sahip çıkmaktır; bu yüzden vatan sevgisinin göstergesidir.

5.2. Benzerlik: İki kartta da insanlar kimse zorlamadan, toplumun yararı için davranmaktadır. Farklılık: Tasarruf ve yerli malı tercihi ülkenin ekonomisini güçlendirirken kan bağışı doğrudan hastaların hayatını kurtarır.

5.3. Mahallemizdeki tarihî hamamın duvarlarına yazılar yazılıyor. Ben ve arkadaşlarım tarihî yapılara zarar vermeyiz, yazı yazanları uyarırız ve bu durumu belediyeye bildiririz.

Yanlış cevap: Kartlardaki davranışları vatan sevgisiyle ilişkilendirmeden yalnızca kart metinlerini tekrar yazmak; benzerlik ve farklılık yerine yalnızca kurum ya da hafta adı yazmak (ör. “Biri Kızılayla, öteki bir haftayla ilgilidir.”); seçilen alanla ilgisi olmayan sorunlar (ör. “Hava çok sıcak.”) yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.

6. Doğru cevap:

- 6.1 **(4 puan)**: Grafikte gösterilen yıllarda yabancı ziyaretçi sayısının her seferinde bir öncekinden fazla olduğunu, sayının 2001'deki 11,6 milyondan 2025'te 52,8 milyona yükseldiğini belirtme **(2 puan)**. Değişimi verilere bağlı kalarak yorumlama **(2 puan)**: sayının 24 yılda yaklaşık 41,2 milyon arttığını ya da 4 katından fazlasına çıktığını ifade etme; son dönemde artışın yavaşladığını belirtmek de kabul edilir. Artışı grafikte gösterilen yıllara bağlayan ifadeler (ör. “Grafikteki yıllarda sayı hep artmıştır.”) kabul edilir. Kaynak notunda aradaki bazı yıllarda düşüş olduğu belirtildiği için bütün yıllar için kesin yargılar (ör. “Sayı her yıl artmıştır.”, “Sayı hiç düşmemiştir.”) ya da tahminler (ör. “2030'da 70 milyon olacak.”) bu ölçütten puan kaybettirir.
- 6.2 **(6 puan)**: Ulaşım alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte köye gelen az sayıdaki yabancı gezginin günlerce otobüs değiştirerek geldiği, bugün ise misafirlerin uçakla birkaç saatte ulaşabildiği. Geçim kaynakları alanındaki değişim **(3 puan)**: geçmişte köyün geçiminin seracılık ve balıkçılıktan sağlandığı, bugün ise evlerin pansiyona dönüştüğü, gençlerin otellerde ve tur şirketlerinde çalıştığı, yani turizmin önemli bir geçim kaynağı hâline geldiği. Geçmiş ile bugünü karşılaştırmadan yalnızca bugünü anlatan her açıklama 1 puan.
- 6.3 **(5 puan)**: Dayının anlattıkları dışında uygun bir örnek verme **(2 puan)** ve bu örneğin toplum hayatını nasıl etkilediğini açıklama **(3 puan)**. Örnekler: turizm gelirlerinin ülke ekonomisine katkı sağlaması; çevirmenlik, el sanatları satışı gibi yeni iş alanlarının oluşması; farklı kültürlerden insanların tanışması; yöresel ürünlerin dünyaya tanıtılması; havalimanı ve yolların gelişmesi; yabancı dil öğrenmeye ilginin artması.
- 6.4 **(5 puan)**: Olumsuz etkiyi belirleme **(2 puan)**: köyün geleneksel taş evlerinin yıkılması, yerine birbirine benzeyen beton binalar yapılması, böylece köyün özgün görünümünün ve yerel kültürünün zayıflaması. Bu etkiyi azaltmak için uygulanabilir bir öneri yazma **(3 puan)**: eski taş evlerin onarılıp pansiyon olarak kullanılması; yeni binaların köyün geleneksel mimarisine uygun yapılması; belediyenin eski evleri koruma altına alması gibi. “Bina yapılmasın.” gibi genel ya da uygulanamayacak öneriler 1 puan.

Örnek doğru cevap:

6.1. Grafikte gösterilen yıllarda Türkiye'ye gelen yabancı ziyaretçi sayısı her seferinde artmıştır. 2001'de 11,6 milyon olan sayı 2025'te 52,8 milyona çıkmıştır. Yani 24 yılda sayı 4 katından fazlasına çıkmıştır.

6.2. Dayı çocukken köye gelen birkaç yabancı gezgin günlerce otobüs değiştirerek gelirdi; bugün misafirler uçakla birkaç saatte geliyor. Eskiden köyün geçim kaynağı seracılık ve balıkçılıktı; bugün evler pansiyon olmuş, gençler otellerde çalışıyor. Turizm köyün önemli bir geçim kaynağı olmuştur.

6.3. Ülkemize gelen yabancı ziyaretçiler yöresel yemeklerimizi ve el sanatlarımızı tanır. Böylece bu ürünler başka ülkelerde de bilinir hâle gelir; bu ürünleri üreten ve satan insanların geliri artar.

6.4. Köyün taş evleri yıkılmış, yerlerine birbirine benzeyen beton binalar yapılmıştır; köy özgün görünümünü kaybetmiştir. Bunu önlemek için kalan taş evler yıkılmadan onarılıp pansiyon olarak kullanılabilir.

Yanlış cevap: Grafikteki değişimi “Ziyaretçi sayısı azalmıştır.” ya da yanlış değerlerle ifade etmek; ulaşım ve geçim kaynaklarındaki değişimi geçmişle karşılaştırmadan ve dayının anlattıklarıyla ilgisiz biçimde yazmak; 6.3'te dayının anlattığı pansiyon, otellerde ya da tur şirketlerinde çalışma veya internetten rezervasyon örneğini tekrar etmek; olumsuz etki olarak söyleşide geçmeyen bir durum yazmak puan almaz. Bir ölçütü karşılayan cevap yalnız eksik kalan ölçütten puan kaybeder. Cevap verilmemesi durumunda 0 puan verilir.